

MESTO TISOVEC A MIESTNE ORGANIZÁCIE VÁS POZÝVAJÚ NA

DEŇ DETÍ

1. JÚNA 2025 O 10:00

futbalový štadión Tisovec

DEŇ PLNÝ ZÁBAVY A POHYBU S :

- ODDELENÍM KULTÚRY A ŠPORTU
- MESTSKOU KNIŽNICOU
- MATERSKÝM CENTROM STONOŽKA
- PZ VONIACA
- FUTBALISTAMI MŠK TISOVEC
- TISOVSKÝMI HASIČMI
- TISOVSKÝMI TURISTAMI
- TISOVSKÝMI RYBÁŘMI
- ČLENMI OZ TISART
- S ORIFLAME
- POLICAJTAMI A ICH PSOVODMI

DALŠIE SŮŤAŽE, OBČERSTVENIE, HUDBA

VSTUPNÉ 2 €

6. júna 2025 pripravujeme každoročnú prehliadku dychových hudieb Gemera - Malohontu Festival Janka Plichu. Podrobnejšie informácie získate na plagátoch a v oznamovaných prostriedkoch mesta.

Urbariálna spoločnosť v Tisovci, pozemkové spoločenstvo
 L. Štúra č.1720, 980 61 Tisovec,
 Výbor Urbariálnej spoločnosti v Tisovci, pozemkové spoločenstvo,
 v zmysle článku 8., odst.2. Stanov spoločenstva a §14, ods.2,
 zák.č.97/2013, Z.z.
OZNAMUJE členom spoločnosti že, zvoláva
RIADNE VALNÉ ZHROMAŽDENIE,
 ktoré sa uskutoční v Tisovci v sobotu 21.6.2025 v kinosále MsKS

Blahoželanie k životnému jubileu

Aj touto cestou si dovoľujeme zablažovať našej klientke pani Elenke Brndiarovej k jej životnému jubileu 100 rokov. Toto krásne jubileum naplnené spomienkami je symbolom múdrosti, životných skúseností a silného ducha. Pani Elenka, ďakujeme Vám za dobrotu, optimizmus a silu, ktorou vždy inšpirujete svoje okolie. Nech Vám každý nový deň prináša dôvod na úsmev, nech Vám zdravie dobre slúži a nech máte ešte veľa energie a radosti do ďalších rokov! z celého srdca praje kolektív zamestnancov a klientov Zariadenia sociálnych služieb Tisovčiek

Môj dobrý kamarát Eric Assous

STUDIO 18

20. júna 2025 19:00 hod.

kinosála MsKS Tisovec

Predpredaj: MsKS Tisovec, mestská knižnica, kníhkupectvo Info

vstupné: 15 €

Preklad: Elena Flašková
 Réžia: Jakub Nvota
 Dramaturgia: Michaela Doleželová
 Scéna a kostýmy: Diana Strauszová
 Účinkujú: Lukáš Latinák, Ady Hajdu, Anikó Vargová, Zuzana Konečná, Broňa Kováčiková
 Foto: Ctibor Bachratý
 www.studios.sk

Útržky z kroniky

Dňa 4. mája 1933 poriadal esperantský klub Comenius v Tisovci, založený učiteľom Jozefom Vítkom (pozn.red.: na foto vpravo, vľavo sedí p. Král z R. Soboty), prednášku afrického černocho KOLU AJAI doplnenú veľmi zaujímavými obrázkami. Host' prednášal medzinárodným jazykom esperantským, ktorý tlmočil výšmenovaný učiteľ. Prednáška konala sa v preplnenej Sokolovni a mala veľký úspech. Zvlášť dojaly každého precítené spevy africké, ktoré host' zaspieval za sprievodu bubna.

Helena Pašiaková
 fotografia z archívu mestskej knižnice

Tisovský mesačník

XXXV. ROČNÍK

máj 2025

číslo 5

cena: zdarma

DFS Čížiček na oslavách u Daxnerov

ZUŠovinky - s.4

Spomienkové služby Božie - s.8
dole: DS Daxner v Pivnici - s.3

Oslávili sme mier – spolu, dôstojne a so srdcom

V našom regióne sa na vojnové časy nezabúda. Práve naopak – tohtoročné oslavy 80. výročia konca druhej svetovej vojny v Európe ukázali, že si stále vážime odvahu, obeť a slobodu. Spolupráca mesta Tisovec a miestnej organizácie protifašistických bojovníkov (MO PFB) priniesla sériu podujatí, ktoré mali umocniť dôležitosť tohto výročia. V Tisovci a na Rimavskej Pile sa stretli ľudia všetkých generácií, aby si pripomenuli, že mier nie je samozrejmosť. Prvé podujatie sa konalo už 7. mája pred pamätníkom na námestí Dr. V. Clementisa v Tisovci. Zhromaždili sa tu žiaci, študenti, pedagógovia, predstavitelia mesta i široká verejnosť. Po kladení vencov nasledoval krátky program žiakov ZUŠ. Prítomným sa prihovorili primátor mesta Ján Vengrín a predseda MO PFB Peter Mináč – obaja pripomenuli hodnotu mieru, ktorú nesmieme nikdy považovať za samozrejmosť.

V ten istý deň popoludní si obyvatelia Rimavskej Pily pripomenuli výročie v kultúrnom dome, kde nechýbali pestré hudobné čísla, báseň ani historický exkurz. Medzi vystupujúcimi boli miestne dôchodkyne, žiaci ZUŠ (prevažne Píľania), Roman Košičiar a Ľubomír Bagačka.

(c) René Sirota 2025

9. mája sa program presunul do Daxnerovho domu – vystúpili malí folkloristi zo súboru Č ížiček aj dychová hudba Hradovanka - deti i dospelí.

(c) René Sirota 2025

Záverečnou bodkou bola Vatra slobody, ktorá sa rozhorila najprv na Obadovom Očku a 10. mája aj na Rimavskej Pile – ako svetlo spomienky, ale aj nádeje do budúcnosti.

Radka Murárová

Zastupiteľstvo v skratke

Zasadnutie sa konalo v stredu 30.4.2024 v radnici. Schôdzu mimoriadne viedla viceprimátorka mesta Marta Svobodová. Zastupitelia vzali na vedomie správu o činnosti ms. polície za 1. štvrťrok i správu o činnosti komisie výstavby, rozvoja mesta a cestovného ruchu. Správu o činnosti oddelenia kultúry a športu vzali na vedomie traja poslanci, jeden sa zdržal, ostatní piati prítomní hlasovali proti jej prijatiu. Zastupiteľstvo schválilo prenájom plochy pre Soňu Matiašovú - Chovateľské potreby i pre doručovateľskú službu GLS na

postavenie balíkomatu. Schválilo aj podmienky prenájmu služobného bytu ZŠ pre Ivetu Dianíškovú, prenájom pre Evu Guzmovú na parkovacie miesto zamietlo. Schválilo predĺženie lehoty na doručenie cenových ponúk na prenájom nebytových priestorov v objekte terajšieho zdrav. strediska na Malinovského ulici.

Schválilo tiež delegáciu na výstavu Gemer Expo v Putnoku.

Štefan Sabó

Na besede s Ľubom Olachom

V pondelok 28.4.2025 sme v našom meste privítali spisovateľa, publicistu Ľuba Olacha. Čitatelia ho poznajú ako autora poézie s bohémskym žargónom, či autora románov z prostredia vysokej politiky, justície, kriminalistiky. Je tiež autorom biografických románov o významných, no verejnosti menej známych osobnostiach z našej nedávnej histórie - Štefan Osuský, Imrich Karvaš, Vavro Šrobár, Ferdiš Juriga, Tido J. Gašpar. A práve k takýmto románom patrí i jeho najnovšie dielo - CLEMENTIS: minister na popravisku.

Sme preto veľmi radi, že práve v našom meste, rodisku Vlada Clementisa, sme mohli zorganizovať prvé besedy o tejto knihe.

Dopoludnia sa besedy zúčastnili študenti Evanjelického gymnázia v Tisovci. Naši hostia im priblížili osobnosť Vlada Clementisa, zložitú dobu medzivojnového a povojnového Československa, v ktorej Vlado Clementis pôsobil ako advokát, intelektuál, komunista, emigrant či minister zahraničných vecí, aj čo všetko viedlo k jeho tragickému koncu.

Popoludní sme pripravili aj slávnostné uvedenie knižnej novinky z Vydavateľstva Marenčin PT medzi čitateľov. Tento dôležitý úlohy sa zhostila viceprimátorka mesta Tisovec, p. Marta Svobodová, ktorá novej knihe zaželala veľa spokojných čitateľov, aby v nej našli myšlienky, ktoré ich budú poháňať vpred, aby si kniha našla svoje miesto v knižniciach, no aby tu len tak neležala, nestála, ale aby prinášala pôžitok z čítania všetkým čitateľom, najmä však nám - Tisovčanom. Mužský spevokol Sama Daxnera zaspieval tiež v rámci programu obľúbenú pieseň Vlada Clementisa - Čieže to ovečky hore grúňom idú.

A záver besedy patril autogramiáde.

Mirka Kojnoková

PS: Knihy s autogramom máme na predaj v knižnici

Príhovor primátora mesta Tisovec k 80. výročiu ukončenia II. svetovej vojny (pri Pamätníku SNP)

Vážený občania Tisovca, milí žiaci, študenti, pedagógovia, hostia, priatelia, stretávame sa dnes, aby sme si spoločne pripomenuli jeden z najdôležitejších medzníkov moderných dejín – 80. výročie víťazstva nad fašizmom a ukončenie druhej svetovej vojny v Európe. Tento deň nie je len historickým míľnikom, ale aj hlbokým mravným odkazom – odkazom o hodnote slobody, o cene mieru, a o sile ľudskej statočnosti tvárou v tvár tyranii.

Druhá svetová vojna zasiahla milióny ľudských osudov. Aj naše mestečko, Tisovec, neostalo bokom od týchto tragických udalostí. Mnohí naši predkovia boli priami účastníci odboja, zapojení do Slovenského národného povstania, niektorí prišli o život, iní sa do mesta už nikdy nevrátili. Ich mená sú vytesané nielen do pamätníkov, ale predovšetkým do našej kolektívnej pamäti. A práve dnes je našou povinnosťou ich spomienku nielen uctiť, ale aj odovzdať ďalej – našim deťom, našim žiakom, ďalším generáciám.

Dnes, po osemdesiatich rokoch, žijeme v mieri. Môžeme sa slobodne rozhodovať, vyjadrovať svoje názory, žiť bez strachu. Ale

musíme si priznať, že mier a sloboda nie sú raz a navždy dané. Stačí sa obzrieť po svete a vidíme, že násilie, nenávisť, neznášanlivosť a autoritárske myšlienky znova dvíhajú hlavu. Aj preto má Deň víťazstva nad fašizmom dnes takú dôležitú váhu – pripomína nám, kam až môže viesť mlčanie, pasivita či slepá poslušnosť.

Ale pamiatka nestačí. Nestačí si položiť veniec alebo zapáliť sviečku. Musíme udržiavať vedomie o tom, *prečo* k tejto vojne došlo. Musíme hovoriť o tom, čo sa stalo, *ako* sa to mohlo stať – a hlavne *ako tomu zabrániť*, aby sa to neopakovalo. V čase, keď po Európe znova zaznievajú slová nenávisť, nacionalizmu, antisemitizmu, a keď sa autoritárske režimy znova pokúšajú prepisovať dejiny, je úloha pamäti dôležitejšia než kedykoľvek predtým.

Sme vďační všetkým, ktorí pred osemdesiatimi rokmi neváhali a postavili sa zlu – v uniformách, aj bez nich, na frontoch, aj v ilegalite, v zákopoch, aj v lesoch, často s holými rukami, ale s pevným presvedčením. Boli to obyčajní ľudia, ako my – s rodinami, starosťami, snami. A predsa sa stali hrdinami.

Dovoľte mi, aby som na tomto mieste osobitne poďakoval všetkým, ktorí sa podieľajú na udržiavaní tejto pamäte – pedagógom, historikom, dobrovoľníkom, i tým, ktorí každoročne prichádzajú položiť veniec k pamätníku padlých. Vaša práca má zmysel.

Vážený občania, ako primátor tohto mesta cítim hrdosť. Hrdosť na našu históriu, na našich predkov, na ich odvahu. Ale cítim aj zodpovednosť – voči ich odkazu, aj voči vám všetkým. Aby Tisovec zostal mestom, kde si vážime pravdu, kde ctíme ľudskú dôstojnosť, kde sa netoleruje nenávisť, ale kde sa buduje spoločenstvo postavené na úcte, súcite a vzájomnej pomoci.

Nech je dnešný deň nielen pripomienkou minulosti, ale aj záväzkom do budúcnosti.

Záväzkom byť lepšími. Bdelými. Odvážnymi, keď treba chrániť hodnoty, ktoré naši predkovia bránili za cenu všetkého.

Sláva všetkým, ktorí padli za našu slobodu.

Česť ich pamiatke.

Nech v našich myšliach horí ich svetlo a v našich skutkoch žije ich odkaz.

Spoza dverí

Jar je v plnom prúde a my máme za sebou jej druhý mesiac – apríl. slovenskej literatúry – Sama Chalupku a Jozefa Gregora Tajovského. Je bohatý na najrôznejšie významné alebo netradičné dni. Celý patrí V Hornej Lehote sme navštívili rodný dom Sama Chalupku - lesom, multikultúrnej komunikácii a uvedomenia si stresu. Pripomíname si v ňom napríklad Deň vtákov a Deň hlupákov (1.4.), Medzinárodný deň (MD) detskej knihy (2.4.), MD bez násillia (4.4.), Svetový deň zdravia (7.4.), Deň narcisov, MD Matky Zeme (22.4.), MD jazzu (30.4.) a mnoho ďalších viac ako 50 pripomienok. Neuveriteľné...

Uveriteľné sú ale náučné prednášky Mgr. Dušana Valenta, ktorý opäť zavítal do základnej školy v posledný deň pred veľkonočnými prázdninami. Žiaci II. stupňa mali tak možnosť vypočuť si témy: Ako funguje Zem? Trhanie pevnín a oceánske dno v slovenských horách; Pyramídy a iné veľké záhady histórie; Evolúcia - tajomstvo premenlivosti druhov; Mýty a nové poznatky o prvých roľníkoch a Tajomstvá megalitov. Ako vždy, jeho zaniatený a erudovaný prejav strhol deti v každom ročníku. Ďakujeme a tešíme sa zas nabudúce.

7. - 8. apríla sa v Rimavskej Sobote konalo okresné kolo matematickej súťaže Pytagoriáda. Našu školu reprezentovalo 14 žiakov. Veľmi nás teší, že sedem z nich bolo úspešnými riešiteľmi. Kategória P3: III.A -Tomáš Bráďňan, Michaela Trubanová, Ella Hanusková a Samuel Kobyljak; kategória P7: Nina Sokol – VII.A. Dvaja z nich sa dokonca umiestnili na druhom mieste vo svojej kategórii: P3: Patrik Hruška - III.B a P6: Sofia Krankušová – VI.A. Srdečne im blahoželáme a želáme veľa ďalších matematických úspechov.

22. apríl patrí, ako som už uviedla, Medzinárodnému dňu Matky Zeme. Pripomenuli sme si ho v škole rôznymi aktivitami, ale žiaci špeciálnych tried si ho zatriaktívnili aj návštevou našej čističky odpadových vôd. Dozvedeli sa o netradičnej a zaujímavej „ceste“ odpadovej vody, ktorú musí v čističke prejsť, aby mohla byť vypustená do vodného roku. Pri tisovskom rybníku zas pozorovali a počúvali spev vtákov, pretože aj to patrí k aprílu. Neskôr si všetky získané vedomosti a poznatky precvičovali. Dôležité je, že sami pochopili význam vody, zvieratiek a celej prírody pre náš život. Venovali sa im triedne učiteľky.

24. apríla sa žiaci II. stupňa ZŠ zúčastnili literárnej exkurzie, ktorej cieľom bolo prehĺbiť ich poznatky o významných osobnostiach

tému. Aby sa aj táto zložka SJL zatriaktívnila, vyučujúca Mgr. B. Gandžalová, so žiakmi VII.A, sa rozhodla spojiť kreativitu, jazykové schopnosti a technické zručnosti do jednej zaujímavej domácej úlohy. Žiaci, po pokynoch, nahrali krátke video (reels) na mobilný telefón, v ktorom sa zamerali na opis pracovnej činnosti. Nakrúcali vlastné realizácie rôznych receptov alebo krátkych inštruktážnych videí.

Okorenili ich rodinnými „tipmi a trikmi“, čo dalo celej aktivite moderný, aktuálny a zábavný rozmer. Neskôr ich samozrejme neobišlo ani ručné opísanie tejto činnosti do „obyčajných papierových“ zošitov. **J** Konkrétne videá a aj iné zaujímavosti zo školského života nájdete na našej webovej stránke základnej školy.

Tak, hor' sa do najkrajšieho a najvoňavejšieho mesiaca!

Za celý kolektív Mgr. M. Svobodová

Čo nám priniesol APRÍL

... nestále aprílové počasie, od horúcich dní po nočné mrazy. Ale nás ani vrtochy prírody neodradili od plánovaných aktivít, ktoré sme zamerali na prírodu, zvieratá, deň Zeme.

Hneď **1. apríla** sme začali veselo. Deti sa oboznámili so zvieratkami, s ich spôsobom života, s úžitkom, s pomocníkmi farmára, a to všetko v profesionálnom hudobnom programe **Na farme**. Rozprávanie bolo doplnené obrázkami, rozhovorom s deťmi, spestrené pesničkami a na záver aj spoločným tancom.

Naša materská škola je zapojená do projektu Školské ovocie, čo znamená, že každý týždeň nám dodávateľ privezie pre každé dieťa ovocie, zeleninu, alebo ovocné šťavy. Aby sme si dopestovali aj svoje vlastné ovocie, **3.apríla** nám dodali aj **ovocné stromčeky**, ktoré sme **vysadili** v školskej záhrade. Celý týždeň pred Veľkou nocou sme sa rozprávali o zvykoch, ktoré sa viažu k tomuto jarnému sviatku. Zdobili sme vajíčka, interiér i okná, plietli korbáče a zelený štvrtok - **17. apríla**, sme si osladili čokoládovými **vajíčkami**, ktoré deti **hľadali** na dvore. Kým ich našli, museli splniť niekoľko pripravených zábavných úloh.

S príchodom teplých jarných dní súvisí aj príchod malých spevavcov, ktorých vidíme za oknami, ale nemôžeme ich chytiť, pohľadiť. Preto sme sa veľmi tešili na **23. apríl**, kedy k nám prišli **Papagáje zo ZOO Arakovo**. Boli veľké, krásne, farebné a kontaktné. Ich cvičiteľ nám o nich porozprával, ukázal, čo vedía

a na záver ich čakalo zdravé občerstvenie. Odchádzali sme plní dojmov a zážitkov, s darčekom pre každú triedu – hmyzím domčekom. Takto spoločne sme si pripomenuli Deň Zeme.

Naše deti nielen prijímajú, ale aj dávajú. Dávajú nám to, čo sa nedá uchopiť, to čo je oveľa dôležitejšie, dávajú nám lásku, svoju detskú radosť, svoj talent, spätnú väzbu, často sú našim zrkadlom. Deti 4. triedy **30. apríla** ukončili tento mesiac svojim divadelno-hudobným predstavením pre mladších kamarátov - **Rozprávka pred spaním**. Bol to príbeh škôlkárov, ktorý vytvorili spoločne deti a učiteľky tejto triedy. Bol to príbeh hravý, veselý, plný detských talentov. Všetkým nám priniesli, svojim výkonom, radosť a my sme ich odmenili veľkým potleskom.

Júlia Hodoňová, Materská škola Tisovec

Pri príležitosti 250. výročia narodenia Pavla Jozeffyho a 200. výročia založenia základného kameňa chrámu Božieho v Tisovci

Na začiatku bola láska k Bohu bez chrámu... a človek s víziou superintendent Pavol Jozeffy. Si tu brázdil cestu neznámu.

V maličkom mestečku národne ladený tento muž hrdó stál. Reč svoju ľúbeznú ľúbil si, brániac ju neuhol, nespustil, odvahu stále mal.

„Či pieseň ľudovú, či dáku pobožnú nak len po slovensky“, tak veru hútal si. „Hriadočky pokopať, stromčoky obriadiť a kážeň napísať. Všetko to treba mi.“

„Kážeň mi napísať tým mojim ovečkám. Radi sa schádzajú len tento Boží chrám. Nestačí... malý je.... ľudia sa nezmestia, väčší už treba nám.“

Rimavskou dolinou údery kladív zneli, kameň ten základný tu položený bol. Majestátne srdce tisovskej histórie a nielen na posviacku bol veru plný chór.

Majestátne srdce tisovskej histórie. Bez Boha – zbytočná nádhera. Bez Boha bol by chrám – a možno nebol ani.

Veď načo? Pre koho? Ak Boha v srdci niet?

Chráp žije, ak Kristus v srdci žije. To nie len tlkot dávnej histórie. To dielo tvoje, Pane môj. Tvoj Duch mi šepká, že som Tvoj.

Človeče evanjelia! Kto v tvojom srdci žije? Pre koho ono dnes tu bije? Pre česť a slávu dávnej histórie?

Vzkriesený Kristus prichádza dokončiť dielo, ktoré v tebe začal. Dovolíš mu to? Dovoľ. Aby tu na konci neostal len chrám bez lásky k Bohu.

Erika Guzmová, 4.5.2025

keď treba robiť - nič a je po robote, na Slovensku i v Tisovci. Je to pohodlné, pošomreme, ostane to na tých, ktorým to nie je jedno. Každý z nás vie, čo treba robiť a urobiť, aby sme žili a prežili. Takto uvažujú tí, ktorí žijú z práce, ktorá im toto zabezpečí. Je ťažké v tejto dobe ostať žiť si svojím tichým pracovitým životom. Tento spôsob vidíme ako únik od denných udalostí, ktoré sa na nás valia z rozhlasu, televízie. Toto nemusí byť jediné riešenie, takto sa delíme o zodpovednosť, ktorú by namiesto nás za tento stav mali niesť naši politici. Politický „hrnok“ treba odstaviť zo svojho sporáka, lebo keď do neho nazrieme, zistíme tam, čo treba robiť- trepať o politike - alebo robiť politiku. Vzájomné obviňovanie v politických diskusiách sa stalo pravidlom. Nič iné v tom „hrnku“ nie je, a to chutí len politikom, občanom už nie.

Správy sú preto, aby sme vedeli, ako sa správať, či ich počúvame z rozhlasu, televízie, od susedov. Zisťujeme po ich vypočutí, čo treba robiť, aby sme sa vyhlí tomu, čo sa nám v správach nepáči. Správy od našej vlády sú nie celkom povzbudzujúce, ani ekonomika štátu, ktorá sa dostáva do popredia nášho bytia. To v nás vyvoláva pochybnosti. Je rozdiel medzi peňaženkou rakúskou, nemeckou, talianskou a slovenskou, v neprospech tej našej. Preto občan ekonomicky reaguje tak, že si buduje svoje sídla ako obranný val voči bordelu, ako bolo počuť od predsedu vlády Roberta Fica. Ani v Tisovci a na Rimavskej Píle to nie je inak. Obnovuje sa bytový fond výraznou modernizáciou aj starších budov, stavbou nových domov. Ľudia sa viac zadlžujú, najviac mladé rodiny. Naučili sme sa žiť na dlh. Dlžní sme však aj sebe. Učíme sa, čo treba robiť, aby sme sa nemuseli toľko zadlžovať. Nastupujú technológie, ktoré nám môžu skvalitniť život, ale tie nie sú zadarmo. Ľudia sa nemajú lepšie, no naši politici, ministri, si zase prilpšili na platoch, majú sa

od nás ďaleko lepšie. **Nemali by sme sa „odrbávať“** Požičiam si tento výrok od poslanca mestského zastupiteľstva, Mária Keletiho, ktorým upozornil na správu o kultúre za rok 2024, ktorá bola spracovaná na jeho požiadanie. Aprílové zastupiteľstvo sa tým podrobne zaoberalo a poslanci ju neprijali. Kultúra nám vyčnieva aj s divadlom, ktoré je už tradične dobré a je aj zrkadlom spoločenského diania. Čo robiť, aby tak bolo, alebo nebolo nič, alebo zlepšiť kultúru aj zastupiteľstva. Správa komisie výstavby, rozvoja mesta a cestovného ruchu za rok 2024 bola prijatá bez pripomienok. Len turizmu sme vyťali zaucho v tomto volebnom období. Možno sa spamätá. Neudržiavaný chodník na Hradovú. Malé plus na Hradovej. Na hrebeňoch bude už v júni zlepšená priechodnosť i bezpečnosť. Nedajboh, aby ste prišli vlakom na malú stanicu v Tisovci. Čaká vás tam šok. Znak úpadku bývalej staničnej budovy vás bude sprevádzať Tisovcom. Ani námestie nás nemá čím ohúriť. Trafik na Voniacu, alebo zo železničnej stanice Bánovo do Čertovej doliny je zážitok pre cudzieho i domácich. Správa mestskej polície vyznela nádejne. Riešia sa iba bežné priestupky a jeden trestný čin v prvom štvrtroku 2025. Otázkou ostala bezpečnosť na Partizánskej ulici. Bezpečnosť chodcov i premávka má možný kolízny charakter. Takže názov ulice je veľmi výstižný, treba tam partizánčiť. **Vykopávať dvere do prosperity** sa politici veľmi nechystajú. Ostáva to na nás občanoch, aby sme im to pripomenuli aj na miestnej úrovni. Treba robiť, lopotiť, „neodrbávať“ aj v politike.

Politika má byť službou pre občana, aby bol spokojný so svojou peňaženkou a so životom v Tisovci a na Rimavskej Píle. Práve komisie zriadené pri Mestskom zastupiteľstve v Tisovci majú šancu robiť politiku pre občanov,ktorej každý rozumie. Obraz Tisovca a Rimavskej Píly je ich zrkadlom.

Vladimír Pašiak

Spomienkové služby Božie v Tisovci

Začiatkom mája 2025 si evanjelický cirkevný zbor v Tisovci Božieho v Tisovci. pripomenul dve významné výročia – 250 rokov od narodenia Dr.

Pavla Jozeffyho, významného duchovného a národného dejateľa a 200 rokov od založenia základného kameňa evanjelického chrámu

Pri tejto príležitosti sa konali slávnostné spomienkové služby Božie, na ktorých kázňou poslušil brat biskup Západného dištriktu ECAV na Slovensku Ján Hroboň. Vo svojej kázni symbolicky prešiel jednotlivými časťami interiéru chrámu – oltárom, kazateľnicou i organom – a vyzdvihol ich duchovný význam. Zvlášť však zdôraznil dôležitosť základov, ktoré síce nevidíme, ale na nich všetko stojí. Pripomenul, že našim skutočným základom je Ježiš Kristus – naša istota, opora a nádej. História chrámu i bohatý život Pavla Jozeffyho spracovala a priblížila prítomným PaedDr. Monika Koncošová. V kultúrnom programe vystúpil Mužský spevokol Dr. Samuela Daxnera z Tisovca a tiež deti a mládež z miestneho cirkevného zboru. Slávnostnú atmosféru umocnila na záver spoločne zaspievaná hymnická pieseň z evanjelického zpevníka „Kto za pravdu horí“. Dr. Pavol Jozeffy bol nielen kazateľom a superintendentom, ale aj vzdelancom, hospodárom, širiteľom viery a lásky k národu. Jeho pôsobenie v Tisovci zanechalo hlbokú stopu – tak duchovne, ako aj prakticky. Chrám, ktorý tu vďaka nemu stojí, je dodnes miestom stretávania, viery a požehnaní. Nech je aj toto jubileum povzbudením žiť vo viere a pravde, na pevnom základe Kristovej lásky.

Erika Guzmová

Z činnosti primátora mesta v apríli

Vybraný prehľad činnosti v uplynulom mesiaci
01.04. – porada v zasadačke na MsÚ Tisovec so všetkými dotknutými subjektami k organizácii 21. ročníka OFF ROAD Tisovec - pracovné stretnutie k príprave a spracovaniu projektu na obnovu basketbalového ihriska v Športovom areáli Rudolfa Valenta 04.04. - administratíva primátora na MsÚ Tisovec - účasť na komisii ZPOZ
02.04. – pracovné stretnutie s projektovou manažérkou v Telgarte k procesovaniu a implementácií schválených projektov realizovanými mestom Tisovec - účasť na výročnej členskej schôdzi Dobrovoľného hasičského zboru Tisovec
03.04. – pracovné stretnutie v Rimavskej Sobote so zástupcami poisťovne UNIQA /poistenie majetku mesta/
04.04. – 07.04. – účasť v zahraničnej delegácii v srbskej obci Pivnice s DS Daxner Tisovec /festival DIDA 2025/
08.04. – Zbojská – účasť na valnom zhromaždení novozaloženej MAS Horehronie – Muránska planina - pracovné stretnutie na MsÚ Tisovec k príprave projektu „Podpora

budovania inteligentných miest a regiónov“ /passport cintorínov, passport komunikácií, digitalizácia územného plánu mesta, street view mesta/
09.04. – pracovné stretnutie na MsÚ Tisovec so zástupcami Slovenského národného múzea k pripravovanej rekonštrukcii domu Dr. V. Clementisa v Tisovci /projektová dokumentácia k rekonštrukcii
10.04. – administratíva primátora na MsÚ Tisovec
15.04. – dopĺňanie príloh ku projektu „Modernizácia ZŠ Dr. V. Clementisa“ - príprava podkladov a tech. špecifikácie pre obstaranie viacúčelového stroja pre mesto Tisovec /zimná a letná údržba komunikácií a verejných priestranstiev/
16.04. – účasť na komisii výstavby, rozvoja mesta a cestovného ruchu
17.04. – podaný projekt cez MIRRI SR – najmenej rozvinuté okresy /obnova basketbalového ihriska v ŠARV Tisovec/
22.04. – Bratislava – Ministerstvo životného prostredia SR, Envirofond /projekt Štavica, vodovod Losinec, verejné osvetlenie/
Bc. Ján Vengrín, MBA

DS Daxner v Pivnici

Divadelný súbor Daxner a zástupcovia mesta sa v dňoch 4. 4. – 7. 4. 2025 zúčastnili na 30. ročníku DIDA – prehliadka divadelných inscenácií dolnozemských autorov v meste Pivnica v Srbsku. Pozvanie na spomínanú prehliadku dostali od členov Ochotníckeho divadla Janka Čemana z Pivnice, s ktorým už niekoľko rokov udržiavajú družbu a veľmi priateľské vzťahy. Na prehliadku DIDA bol DS Daxner pozvaný ako hosť a predstavil sa Pivničanom s divadelnou hrou od S. Štepku Materinské znamienko, ktorá zožala veľký úspech. Pivničania členom DS Daxner ďakovali za skvelé, zábavné a edukačné predstavenie. Organizátorom DIDA a hosťiteľom z Pivnice patrí veľká vďaka za milé prijatie, úžasnú starostlivosť, priateľskú atmosféru a bohatý program, ktorý pre nás, Tisovčanov, pripravili. Navštívili sme mesto Báč so zrúcaninou Tvrdava, v Báčskej Palanke sme sa poprechádzali po brehoch Dunaja, spoznali sme hrad v meste Ilok v Chorvátsku, navštívili sme vinárstvo Buhač v Iloku, spoznali mestečko Pivnica, ochutnali mieste kulinárske špeciality.

Miroslava Kochanová, členka DS Daxner

Divadelný súbor Daxner opäť zažiaril

Divadelný súbor Daxner si pripísal na konto ďalší významný úspech. Na regionálnom kole Lojkov divadelný Tisovec, celoštátnej postupovej súťaže a prehliadky neprofesionálneho divadla dospelých Belopotockého Mikuláš získal umiestnenie v zlatom pásme, čím si vybojoval priamy postup na krajskú súťaž Zochova divadelná Revúca. Tento úspech je výsledkom mesiace trvajúcej poctivej prípravy, odhodlania a vášne pre divadlo, ktoré členovia súboru vkladajú do každej jednej inscenácie. Odborná porota ocenila nielen vysokú umeleckú úroveň predstavenia, ale aj spracovanie témy a autentické výkony hercov. Súbor zaujal porotu nielen vysokou umeleckou úrovňou predstavenia, ale aj introcentrickými hereckými

výkonmi, ktoré sa vyznačovali hlbokým ponorom do postáv a autenticitou prejavu. Porotcovia vyzdvihli najmä schopnosť hercov precítiť vnútorný svet svojich postáv a sprostredkovať ho divákovi s presvedčivou intenzitou. „*Veľmi sa tešíme z tohto úspechu a ďakujeme všetkým priaznivcom za podporu, ktorú nám neustále prejavujú. Vaša dôvera a povzbudenie sú pre nás veľkou motiváciou tvoriť ďalej.*“ Divadelný súbor Daxner bude na krajskej súťaži reprezentovať nielen seba, ale aj svoj región a miestnu divadelnú tradíciu.

Milan Cibuliak, člen DS Daxner

Apríl v knižnici

Aj mesiac apríl bol v našej knižnici zaujímavý. Keďže je tento jarný mesiac venovaný najmä lesom, pripravili sme aj my v priestoroch knižnice výstavu KURINECKÁ DUBINA, ktorú pri príležitosti 70. výročia založenia tejto prírodnej rezervácie pripravila a nám zapožičala Správa CHKO Cerová vrchovina v spolupráci s Gemersko-malohontským múzeom v Rimavskej Sobote. Na jednotlivých paneloch sa dozviete mnoho zaujímavých informácií o prírodnej lokalite nášho regiónu, ako sú jej dejiny, geomorfológia, živočíchy, dreviny, ba sú tu i informácie o páde amerického bombardéra v auguste 1944. A návštevníkov zaujali aj krásne fotografie starých dubov. Pre menších čitateľov sme tiež pripravili výstavku kníh s témou lesa a lesných zvieratiek. Nezabudli sme ani na Osmijanka a jeho literárnu záhradku. V poradí 4. stopa nás spolu so štvrtákmi zaviedla do lesa - a to rovno k vlkom. Spoznali sme krásny a citlivý príbeh posledného vlka a malého odvážneho Mila, ktorý nám ukázal, že všetci na tomto svete sme potrební, spomenuli sme rôzne mýty o "zlých" vlkoch v rozprávkach, a zisťovali sme tiež pravdivé údaje o vlkoch a ich mieste v ekosystéme. Na konci mesiaca sme v našom meste privítali vzácneho hosťa,

spisovateľa Ľuba Olacha, ktorý nám predstavil svoju najnovšiu biografickú knihu o našom rodákovi - CLEMENTIS: minister na popravisku. Zároveň sme sa venovali aj typickej knižničnej práci - zaregistrovali sme 19 nových čitateľov, knižnicu (okrem podujatí) navštívilo 250 návštevníkov, ktorí si vypožičali 1420 kníh. Naším používateľom sme poskytli 13 faktografických a bibliografických informácií, podľa zadania sme vypracovali 1 rešerš (33 záznamov), z iných knižníc sme prostredníctvom medziknižničnej výpožičnej služby zaobstarali 6 dokumentov potrebných pre našich čitateľov, na našom FB profile sme si pripomenuli jednu z ďalších osobností Tisovca - Igora Daxnera, do fondu sme zapísali a pripravili na vypožičanie 21 nových kníh. A čo na záver? Veľké poďakovanie Fondu na podporu umenia, ktorý podporil hneď 2 naše projekty: ČÍTAJÚCE MESTO 3 sumou 3000,00 € a rekonštrukciu detského oddelenia NAŠA KNIŽNICA - NÁŠ SVET sumou 5000,00 €. A tak sa máte v našej knižnici naozaj na čo tešiť. Ale v máji nás čaká aj revízia fondu, ktorú chceme zvládnuť bez obmedzenia výpožičných služieb. Tak nám držte palce.

Mirka Kojnoková

ZUŠovinky - ako sme súťažili

Po dlhšom čase prinášame aktuálne informácie pre čitateľov tisovského mesačníka o aktivitách tisovskej Základnej umeleckej školy a jej účasti na súťažiach, ktoré sa organizovali v druhom polroku aktuálneho školského roka. Fotogalériu uskutočnených aktivít si môžete prezrieť na stránke školy www.zustisovec.edupage.org. Tak poďme na to!

Aktivity v druhom polroku sa začali účinkovaním žiakov tanečného odboru na Mestskom plese v Tisovci 14. februára a následne 21.

februára na Plese EGT Tisovec. V obidvoch prípadoch išlo o dve tanečné choreografie, ktoré boli súčasťou kultúrneho programu. Po tejto milej akcii nasledoval Interný koncert, ktorý sa konal 27. februára 2025 v priestoroch ZUŠ, konkrétne v učebni hudobnej náuky. Účinkovali v ňom žiaci hudobného odboru. Po ňom sa 20. marca predstavili žiaci hudobného odboru na Jarnom koncerte v obradnej sieni mesta Tisovec. O príjemnú dekoráciu priestoru obradnej siene sa postarali žiaci výtvarného odboru svojou minigalériou výtvarných prác, pod vedením Mgr. Ivany Szőkeovej. V rámci mimoškolských aktivít organizuje naša škola, v spolupráci s vedením OLÚP, v Prednej Hore pre pacientov dvakrát do roka úsmevné vedomostné kvízy zamerané na „oprášenie“ vedomostí z oblasti hudby, tanca, výtvarného umenia, literatúry a folklóru. Prvý kvíz v tomto roku, pod názvom „Umenie v kocke“, sa konal 23. apríla a súperili v ňom štyri súťažné družstvá. Veľmi nás teší pozitívna spätná väzba od samotných pacientov, čo svedčí o tom, že aktivity podobného zamerania majú svoj význam. Za prípravu a účinkovanie patrí vďaka kolegom Vojtechovi Oláhovi, DiS. art., Petrovi Kubínimu, Mgr. art. Kataríne Mikušovej a žiakom Vivien Fazekašovej a Bianke Brskovej.

Mimoriadne úspešné bolo účinkovanie našich žiakov v tohtoročných súťažiach a prehliadkach. V hudobnom odbore sa prezentovali naši žiaci s nasledovným umiestnením: v nadregionálnej súťaži PMU 2025 (Pódium mladých umelcov) v hre na husliach získala 2. apríla v ZUŠ v Revúcej Anna Matuchová zlaté pásmo v II. kategórii, v súťaži PMU v komornej hre na elektronické a elektro-akustické nástroje, ktorú organizovala naša základná umelecká škola 11. apríla, získalo komorné trio Tisovienky, v obsadení Anna Matuchová, Nina Šajgaliková a Diana Vengrínová, zlaté pásmo v II. kategórii, zoskupenie Black Roses v obsadení Boris Mušuka, Ivan Mušuka, Filip Dovala, Milan René Matucha a Lukáš Rusnák v III. kategórii strieborné pásmo, v súťaži PMU v komornej hre na klasické hudobné nástroje, ktorú organizovala ZUŠ - MAI vo Filákovce, získalo septeto, v zložení Hana Bábelová, Anna Matuchová, Sára Boháčiková, Lea Petrőczyová, Nela Tokárová, Timotej Dianiška a Milan René Matucha, v ťažkej konkurencii, bronzové pásmo.

Žiaci, ktorí získali zlaté pásmo, budú reprezentovať našu školu aj mesto Tisovec 7. mája na Koncerte víťazov PMU v Tornali, čo je krásny úspech. Gratulujem všetkým súťažiacim za vynikajúce výsledky!

Osobitné poďakovanie za vzornú prípravu žiakov a skvelú korepetíciu patrí triednym pedagógom: Mgr. Milanovi Matuchovi, DiS. art.; Mgr. art. Alexandrovi Bozóovi, DiS. art.; Mgr. Hajnalke Vargovej, DiS. art.; Vojtechovi Oláhovi, DiS. art. a Petrovi Kubínimu.

Tanečný odbor reprezentoval našu školu na dvoch súťažných prehliadkach. Za tou prvou museli naše mladé talenty cestovať až do ďalekých Levíc, kde sa konala medzinárodná tanečná súťaž všetkých tanečných štýlov pod názvom Showtime Dance 2025. Vo svojich kategóriách, okrem cenných skúseností, získali šieste, štvrté a druhé miesto s choreografiami Old but gold, Live Your Life a Hot In Herre. Tá druhá sa konala v neďalekej Hnúšti pod názvom Pódium mladých tanečníkov (PMT). Tu boli tanečníci mimoriadne úspešní. Tanečné choreografie We Are Ready, Take On Me, Billie Jean a Live Your Life získali tri zlaté pásma a jedno strieborné. Všetkým blahoželáme a gratulujeme našej Mgr. art. Kataríne Mikušovej za vynikajúce výsledky!

Ani tretí odbor nezaháľal! V VII. ročníku súťaže „Krásy MAS očami detí“ získala Sandra Mániová 1. miesto, Natália Hrvolová 2. miesto a Sára Boháčiková 3. miesto. Vo výtvarnej súťaži „Fašiangy na Gemerí a Malohonte 2025“ získali Mia Krekáňová a Viktória Hrvolová 2. miesta. V okresnom kole súťaže „Vesmír očami detí“ nás potešili svojimi výsledkami Tobias Katreniak, ktorý získal vo IV. kategórii 4. miesto s postupom do celoslovenského kola a Tomáš Sirota, ktorý získal 2. miesto v V. kategórii, taktiež s postupom do celoslovenského kola. Gratulujem oceneným a Mgr. Ivane Szőkeovej ďakujem za odbornú prípravu všetkých súťažiacich.

Okrem školských aktivít sme v tomto roku aj oslavovali. V rámci Dňa učiteľov sa každoročne oceňujú za svoju aktívnu činnosť pedagógovia tisovských škôl. Bolo tomu tak aj 28. marca, kedy sa konalo v obradnej sieni mesta Tisovec prijatie pedagógov spojené s oceňovaním. Za našu umeleckú školu bola Plaketou Jana Amosa Komenského ocenená učiteľka tanečného odboru Mgr. art. Katarína Mikušová. Ocenenie získala za odborný prístup, aktívnu a tvorivú činnosť a získané ocenenia z tanečných súťaží. Srdečne gratulujeme a želáme veľa tvorivých aktivít a nápadov v ďalšej pedagogickej činnosti!

A čo nás ešte čaká? Pripravujeme koncert ku Dňu matiek, Koncert pedagógov ZUŠ a v závere školského roka to bude tradičné koncertovanie žiakov a ich rodinných príslušníkov pod názvom Rodinná pohoda. V tomto roku sa chceme zamerať na hudobné štýly country, folk a world music. Presné termíny konania uvedených akcií nájdete na našej stránke školy www.zustisovec.edupage.org, poprípade na stránke mesta Tisovec. Srdečne Vás všetkých pozývame!

V mene kolektívu ZUŠ Mgr. M. Matucha, DiS. art., riaditeľ ZUŠ v Tisovci

Príhovor k 80. výročiu víťazstva nad fašizmom – Rim. Píla 7.5.2025, Tisovec 9.5.2025

Vážení prítomní, žijeme v dobe, keď slovo vojna znovu rezonuje v našom živote akosi častejšie. Táto smutná skutočnosť naberá na svojej desivosti tým, že synonymum skazy a smrti začína medzi nami akoby zovšednievať, zvykáme si naň. Ak naša spoločnosť považuje vraždu za absolútne zlyhanie ľudského jedinca, tak vojna znamená definitívne zlyhanie celej spoločnosti, princípov a zákonov, na ktorých jej existencia postavená, ako aj samotnej ľudskosti, ktorá ju ako ľudskú definuje. Pred viac ako ôsmimi desaťročiami sme ako ľudia zlyhali, nepoučiac sa z dovtedy najkrvavejšieho stretu národov v predošlej Veľkej vojne, ako aj zabudnúc na bezpočet konfliktov a zrážok, ktoré od nepamäti krvavo dláždili cestu človeka a skúšali mieru jeho človečenstva.

Pred osemdesiatimi rokmi sa jeden národ pozdvihol nad ostatné, opierajúc sa o zvrátené ideály vyvolenej rasy, ktorá je predurčená vládnuť iným a zmietnuť z povrchu zemského všetkých, ktorí neprináležali do vzorca šialenca stojaceho v jeho čele. Pod ríšskou orlicou zjednotený nemecký národ, spolu so svojimi spojencami Talianskom a Japonskom už po druhý krát v priebehu niekoľkých desaťročí vťahal prakticky celý svet do krvavej rieky plnej utrpenia a záhuby. Boje druhej svetovej vojny prebiehali v Európe, v juhovýchodnej Ázii a v severnej Afrike. Po vpáde nemeckého Whermachtu do susedného Poľska dňa 1. septembra 1939 sa v krátkom čase stala Hitlerovou ľahkou korisťou takmer celá Európa, s výnimkou Veľkej Británie. Tento smutný osud neobišiel ani Československo, mladý a perspektívny štát vybudovaný na troskách Rakúsko-Uhorska v roku 1918. Politika ústupkov zo strany jeho západných spojencov Veľkej Británie a Francúzska, viedla k podpísaniu Mníchovskej dohody, ktorá znamenala rozpad spoločného štátu a prechod oboch krajín do sféry vplyvu Tretej ríše.

Na druhej strane sveta napadlo Japonsko Čínu a v decembri toho istého roku aj americkú námornú základňu Pearl Harbor, čím Spojené štáty americké oficiálne vstúpili do vojny. V druhej polovici júna 1941 napadlo Nemecko Sovietsky zväz v rámci operácie Barbarossa. Počiatkový ľahký prieťah dobre vyzbrojenej a modernej nemeckej armády sovietskym územím zastavila Červená armáda až pred Moskvou.

Povestná ruská zima, vyčerpanie ako aj húževnatý odpor Sovietov zmarili i ďalší nemecký pokus o prielom pri Rostove nad Donom a Leningrade, pri ktorom Nemci zvolil surový, doslova stredoveký spôsob dobývania obklúčením a postupným vyhadzovaním. V jeho dôsledku zomrelo v obliehanom meste bezmála 800.000 civilistov. Definitívu za snahou o ďalší nemecký postup tentokrát južnou časťou Sovietskeho zväzu znamenal Stalingrad, miesto jednej z najkrvavejších bitiek druhej svetovej vojny s obrovskými stratami na oboch stranách.

Kapitulácia Paulusovej 6. armády vo februári 1943 znamenala zásadný obrat. Sovietsky zväz prešiel do protiútok. Operácia Bagration a Visliansko – odranská operácia predstavovali mohutnú ofenzívu, počas ktorej sa oslobodením území Ukrajiny, Bieloruska, Poľska, ako aj ostatných okupovaných území otvorila priama cesta na Berlín. Východný front, charakteristický extrémnou brutalitou mal rozhodujúci vplyv na vývoj druhej svetovej vojny. Nemci tu totiž stratili až 80% vojenskej sily. Z iniciatívy amerického veliteľstva, spojenecké vojská

sústredené a bojujúce v Európe od vylodenia na Sicílii v roku 1943 a v Normandii v júni 1944 upustili z pôvodného zámeru útočiť na Berlín. Svoje sily naopak zoskupili v južnej časti bojiska, v snahe zabrániť zvyškom nemeckej armády využiť Alpy v Bavorsku a Rakúsku a prejsť tak na partizánsky spôsob boja. Touto líniou postupovali pozdĺž Dunaja až k Českým Budějoviciam a Plzni. S od východu postupujúcimi jednotkami Červenej armády sa stretli 25. apríla 1945 na rieke Labe. Do Berlína vstúpili oddiely Červenej armády v apríli 1945.

Po urputných bojoch, dňa 7. mája 1945, týždeň po Hitlerovej samovražde, nariadil nový vedúci predstaviteľ Nemecka, admirál Dönitz nemeckej armáde ukončiť všetky bojové operácie. O deň neskôr Nemecko oficiálne a bezpodmienečne kapitulovalo. Druhá svetová vojna v Európe skončila.

Toto bola skutočne stručná história pohnutých udalostí, ktoré sa stali, z nášho pohľadu veľmi dávno. Udalostí, ktoré nám malí byť medzníkom, hranicou, ktorú už nikdy nemožno prekročiť. Pripomínajú ich vojnové cintoríny, monumentálne pamätníky, ale aj jednoduché pomníčky a pamätné tabule všade tam, kde zaznelo dunenie diel a štekot guľometov, kde zem bola do červena sfarbená krvou tých, ktorí vydýchli naposledy, aby sa svet mohol opäť slobodne nadýchnuť.

Sloboda vykúpená krvou, utrpením, strachom, ale aj nádejou, že človek vyzlečie pomyselny ukrutný kabát zvieraťa a opäť nájde svoju stratenú ľudskú podstatu. Tým miliónom mŕtvych a zmrazených, státisícim vdov a sirôt dlžime len jedno – nesmieme zabudnúť a nikdy nedopustiť, aby ich obeť bola zbytočná. Nielen v týchto sviatočných dňoch, keď je spomienka na vojnové hrôzy živšia,

ale i v každý všedný deň. Prešlo osem desaťročí a svet má opäť na výber, akou cestou sa vyberie. Či si to uvedomujeme, alebo nie, vojna opäť stojí pred našimi dverami a klope na ne svojou kostnatou rukou. Jej príchod vydláždilo len niekoľko rokov tendenčného prekrúcania historických faktov, cieleného servírovania poloprávd, či absurdností pokútnych historikov zdieľaných obrazovkami médií, zľahčovania a šírenia vzájomnej nenávisťi pod rúžkom anonymy sociálnych sietí. Rovnako dvojtvárny pohľad politických elít tzv. „demokratického tábora“ na páľčivé udalosti súčasného nepokojného sveta, dáva priestor pre to, aby sa slovo vojna opäť stalo skutkom,

našlo opodstatnenie, ba podľa niektorých až nevyhnutnú potrebu. Nedovoľme to! Pre nás, pre naše deti, pre tých, ktorým sme to dlžní, tých, ktorí umreli, aby sme my mohli žiť. Svetu mier! Ďakujem.

Ľubomír Bagačka

Vatra slobody

Dňa 8. mája členovia komisie KaS s pánom Stejskalom a mladými dobrovoľníkmi, postavili tradičnú vatru pri príležitosti osláv Dňa víťazstva nad fašizmom. Vatra bola slávnostne zapálená 9. mája za účasti občanov, ktorí si takto pripomenuli významný historický míľnik a vzdali úctu tým, ktorí bojovali za našu slobodu. Ďakujeme všetkým, ktorí sa podieľali na príprave a priebehu tejto udalosti.

Alžbeta-Michaela Debnárová

Ing. Dušan Hutka sedemdesiatnikom

Po prieleze pomedzi ostré kamene a prešmyknutí sa blatistým úsekem sme konečne ostali stáť v poriadnej chodbe. Novoobjavená jaskyňa v ponore Hrona do Muránskej planiny sa tu začala zväčšovať. Rozliezli sme sa ako mravce do všetkých smerov, kým Dušan pokojne a s rozvahou vyťahoval

z domláteneho jaskyniarskeho batoha nevidané! Na plochy balvan s výškou väčšieho stola postupne naukladal k nádhernej fľaši šampanského aj pol tucta pohárikov na stopkách! Od prekvapenia nám takmer vypadli oči z jamiek. Po tomto či ktoromkoľvek zo zážitkov s ním musíme svorne uznať – Dušan má štýl.

Jaskyniar, historik, archeológ, športovec, umelecký rezbár, no predovšetkým skalopevný lokálpatriot, organizátor a neúnavný propagátor Tisovca a jeho okolia, a najmä ich kultúrnych a prírodných zaujímavostí. Tým a ešte mnohým viac je dnes sedemdesiatnik, Ing. Dušan Hutka.

Dušan sa narodil 22. 12. 1954 v Rožňave ako druhý z troch bratov. Svoje detstvo a mladé roky prežil v Revúcej, kde absolvoval základnú deväťročnú školu a po jej ukončení začal študovať mechanizáciu poľnohospodárstva na Strednej priemyselnej škole poľnohospodárskej v Moldave nad Bodvou. Po úspešnej maturite od roku 1976 pokračoval v štúdiu na Agronomickej fakulte Vysokej školy poľnohospodárskej v Nitre, ktorú ukončil v roku 1981. Krátko na to sa oženil s Katarínou Dúdorovou, s ktorou sa im narodili dvaja synovia – Adam a Ivan, a neskôr najmladšia dcéra Silvia. Nakrátko pôsobil v Agrochemickom podniku v Rimavskej Sobote, v roku 1982 sa však presťahoval do Tisovca, kde začal pôsobiť ako hlavný agronom na JRD SNP Tisovec. Po roku 1994 sa pustil do podnikania v maloobchode, čo vyplývalo jeho profesijný život až do odchodu na dôchodok v roku 2017. Popri povinnostiach si vždy našiel čas na realizáciu širokej palety záujmov a koníčkov, ktoré nikdy neboli samoúčelné. Každý jeden z nich mal presah výchovno-edukačný, kultúrno-vzdelávací alebo pôsobil na poli výskumu či ochrany kultúry, prírody a krajiny. Každý z týchto atribútov však pretína jedna výnimočná záľuba, ktorou je speleológia. K jaskyniam sa tu ešte niekoľkokrát dostaneme, skúsme však párkrát odbočiť, uvidíte, že každá odbočka nás k nim opäť zavedie.

S Dušanom sme sa spoznali na prelome miléníí, keď v rokoch 1997 – 2007 neúnavne organizoval a logisticky zabezpečoval archeologický prieskum na Hradovej, majestátnom kopci týčiacom sa priamo nad jeho domom s rozľahlou záhradou pokrytou kamennými a drevenými sochami všakovakých tvarov. Okrem cenných archeologických nálezov z čias stredoveku na ploche oboch tisoovských hradov sa na Hradovej podarilo potvrdiť osídlenie z mladšej doby železnej (latén). V spolupráci s Archeologickým ústavom Slovenskej akadémie vied a desiatkami študentov tu systematicky preskúmali nielen sídelné štruktúry na ploche na tiahľom hrebeni kopca, ale v súvislosti s Archeológiou aj jednotlivé jaskyne masívu, o ktorých sme doteraz mali len útržkovité a nejednotné informácie. Práve Dušanov systematický prístup vniesol na toto pole poriadok. V roku 2000 sa stal členom Slovenskej archeologickej spoločnosti a v roku 2004 členom Slovenskej speleologickej spoločnosti, v rámci Speleoklubu Tisovec, ktorému vtedy predsedal známy jaskyniar Ivan Kubíni. S Ivanom sme sa neskôr zhodli, že tento krok bol jedným z najužitočnejších momentov v histórii jaskyniarskej skupiny.

Na početných návštevách u Dušana, v jeho „umeleckom doupěti“, útulnom domčeku pod Hradovou, sme sa postupne podozvedali čriepky z jeho života, a pravdu povediac, nikdy nás neprestal prekvapovať. Od roku 1975 do roku 2000 sa napríklad naplno venoval športu a trénerskej činnosti s mládežou, hádajte v akom športe. Kto si v teréne všimne jeho vytvalosť, mladické tempo a svižné pohyby, vôbec nezapochybuje o tom, že to bolo celých dvadsaťpäť rokov vcelku intenzívne – karate. V tomto obore publikoval viacero odborných článkov a jednu metodickú príručku.

Dušan má celý život srdečný vzťah k drevu. Pri svojich potulkách po krajine si všima morfológiu kmeňov, koreňov a vetiev stromov, a so svojim neopakovateľným zmyslom pre detail v každom jednom z nich vidí už „za roh“, do ich budúcnosti. Vďaka svojskému štýlu a unikátnym kombináciám dreva s kameňom alebo s kovovými prvkami, sa mu ako umeleckému rezbárovi darí vdýchnuť svojim dielam život po živote. Zaujímavosťou je, že vyrezáva väčšinou

z jedného kusu dreva a jeho tvorbu charakterizuje nielen dekoratívne, ale aj polyfunkčné uplatnenie. Svoje diela už vystavoval po celom Slovensku a od roku 2015 je členom Asociácie výtvarných umelcov Slovenska.

Dušan rád skúma. Zisťuje informácie, prehŕňa sa v archívoch horami starých dokumentov, ale aj navštevuje pamätníkov, rozpráva sa s nimi a starostlivo zaznamenáva údaje, ktoré by inak upadli do zabudnutia. Takto sa stal napríklad jedným z najerudovanejších odborníkov na vojenskú históriu v regióne Gemer. Dôležitý je však aj krok dva – svoje zistenia nikdy nenecháva v šuplíku. Vie, že informácia má cenu len vtedy, keď je publikovaná. Píše veľa, ale vždy k veci. Jeho vášeň pre písanie nie je grafomániou, každá informácia má jasný účel. O tom svedčí viac než 150 odborných a popularizačných článkov v oblasti športu, histórie, kultúry a jaskyniarstva, tiež informačné brožúry plné cenných informácií (archeologický výskum na Hradovej, Čertova dolina, Hlboký jarok, Tisovská Šťavica a ďalšie), ale aj spolupráca na viacerých odborných monografiách, prekladoch a neskorších vydaniach (Oszár Zsemley: Tisovec – história železiarne a erárneho majetku 1611 – 1903, Jozef Maliak: Tisovec v minulosti, František Kreutz: Zbojstvá Jakuba Surovca a ďalšie), ako aj tri rozsiahle samostatné monografie o vojenskej histórii (Pribehy z vojny I a II, Stojeden príbehov z vojny) a v roku 2023 jedna rozsiahla odborná monografia o histórii speleopotápania (História jaskynného potápania na Muránskej planine). Dušan patrí medzi pravidelných dopisovateľov Tisovského mesačníka. V roku 2017 bol za rozsiahlu publikačnú a dokumentárnu činnosť a za zásluhy pri propagácii historickeho odkazu vojenskej histórie ocenený Cenou primátora mesta Tisovec.

Dušan cíti s miestom. Aj s mestom, keď sme už pri tom. Desaťročia sa v Tisovci venoval komunálnej politike a je dlhoročným členom mestskej stavebnej komisie. Má vzácny dar, ktorý vie ako historik a archeológ bohato využiť. Keď sa pozrie na krajinu, hneď vidí jej premeny v bližšej i vzdialenejšej minulosti, ako v premietanom filme. Na ne vie tiež v momente nadviazať optimálnou víziou budúcnosti. Túto svoju schopnosť využíva pri prednáškach. Každý poslucháč sa vždy najprv zarazí širokou škálou jeho vedomostí, ten rozumnejší sa začne pýtať. Lebo čím viac sa človek pýta, tým viacej sa dozvie. O tejto jeho vlastnosti sa mohli presvedčiť napríklad poslucháči kurzu pre sprievodcov v cestovnom ruchu realizovanom v roku 2023, ale aj diváci mnohých dokumentárnych filmov a relácií z regiónov Slovenska (naposledy v náučno-súťažnej televíznej relácii Voda spieva), či poslucháči rozhlasových vstupov pre Rozhlas a televíziu Slovenska. Zaujímavá je aj Dušanova schopnosť dostať do bezmála sto metrov hlbokéj priepasti hoci i absolútneho amatéra, nejaskyniara, reportéra z televízie, ktorý nikdy v živote predtým nebol v jaskyni. A vždy sa mu to poľahky podarí. Motivácia je skrátka jeho silnou stránkou.

Nie, Dušan nepatrí medzi ľudí, ktorí by si svoje objavy nechávali pre seba. Hovorí o tom nielen jeho mimoriadne bohatá publikačná činnosť a účasť v dokumentárno-popularizačných reláciách, ale aj spolupráca s odbornými inštitúciami a múzeami. Azda za najintenzívnejší možno považovať jeho úzky vzťah s Gemerským múzeom v Rimavskej Sobote, kam od neho putovalo mnoho nálezov, a kde sa každoročne v zborníku Gemer – Malohont publikovalo obrovské množstvo informácií vo forme odborných článkov a štúdií. Roku 2022 bol Dušan poctený ďakovným listom Gemerského múzea za dlhoročnú odbornú spoluprácu. So Správou Národného parku Muránska planina úzko spolupracoval najmä za riaditeľovania Marcela Uhrina, ktorý, keďže je sám jaskyniarom a zanieteným prírodovedcom, neskrýval záujem o Dušanove poznatky a publikovanie v odbornom časopise Reussia, ktorý Marcel založil a roky viedol. Pri príležitosti 20. výročia vyhlásenia národného parku Dušan prevzal ocenenie Speleoklubu Tisovec za dlhoročnú úspešnú spoluprácu so Štátnou ochranou prírody Slovenskej republiky.

Dušanov záujem o jaskyne sa sprvoti sústreďoval najmä na tisoovskú Hradovú, a hoci i dnes stelesňuje toto územie stredobod jeho odborného záujmu, neskôr sa rozširoval do širokého záberu v rámci Muránskej planiny a okolitých pohorí gemerského regiónu. V čase, keď roku 2018 vystriedal vo funkcii predsedu Speleoklubu Tisovec Ivana Kubíniho, už dokonale poznal všetky krasové terény na okolí, najmä v Tisovskom krase. Jeho jaskyniarske zanieťenie a entuziazmus sa pretavili do ohromných výkopových prác v jaskyni č. 31 (Hradová v meste alebo Tisovská jaskyňa) v objeme, aký si vie predstaviť málokto jaskyniar. Tu si pri prekonávaní úskalí transportu materiálu a zabezpečovania priestorov funkčnými výdrevami a stužením bohato precvičil svoj technický talent.

(pokračovanie na ďalšej strane)

Novú krv do žíl mu vliat objav Novej Michňovej na Suchých doloch, ktorá sa vzápätí stala jednou z najdlhších jaskýň nielen Tisovského krasu, ale i celej Muránskej planiny. Keďže sa vtedy s slanovými technikami ešte veľmi nekamarátil, na základe predošlých skúseností z Tridsaťjedeničky a po vzore „starej“ Michňovej vystrojil celú jednu vetvu tejto 97,5 m hlbokéj priepašťovitej jaskyne – oceľovými rebrikmi. Počas príprav na Jaskyniarsky týždeň SSS roku 2011 spoločne s tisoovskými jaskyniarmi prestrojil oceľovými rebrikmi i hlavný ťah Michňovou. Sám rebriky vymeral, pozvával a pripravil na inštaláciu. Jeho pracovitosť a technická zručnosť stoja i za všetkými klieťkovými výstužami vstupných závalov i za uzávermi jaskýň v Tisovskom krase, pri výrobe a osádzaní ktorých spolupracoval so Správou slovenských jaskýň, pracoviskom Rimavská Sobota.

Jaskyne, ich objavovanie a dokumentácia, tvoria veľkú časť Dušanových záujmov. Aj hocijaká drobná, na prvý pohľad bezvýznamná, jaskynka v ňom vie vzbudiť obrovské zanieťenie. Veď čo ak v minulosti poskytovala prístrešok pred nečasom zvieratám či človeku, čo ak je archeologicky či paleontologicky nádejná? Dušanov pohľad na vec je vždy hlbavý, prenikajúci ďaleko za hranicu, kam sa myšlienkami dostáva bežný jaskyniar či návštevník jaskýň. A tak sa jeho pozornému oku nevyhli jaskyne Malý Kostolík, Jarná, Prekvapenie, Kostrová jaskyňa, Natálka, Boženka, Janka, Silvia, Pecná, Jaskyne dvoch a troch kamarátov, Kaderníkova jaskyňa, Jaskyňa nad Macovou, Pasca, Moravská jaskyňa a ďalšie. Neodmysliteľnou partáčkou na ceste za jaskyňami aj pri ich prieskume je milujúca manželka Katarína. Do spoločného jaskyniarčenia vťahli nielen dcéru Silviu, ale aj desiatky stredoškôľakov v rámci speleologického krúžku pri tisoovskom gymnázii, ktorý Katka založila. Vzdialenejšie situované jaskyne kedysi spoločne skúmali najmä s priateľom Števom Dianiškom a jeho manželkou Hankou. Števvov nečakaný odchod do večnosti pretrhol silné priateľstvo, za ktorým ostali výsledky prieskumov jaskýň na Dažďovnici, Borišových včiel na Hajnáši, ale najmä prameňa na tisoovských Bielych vodách. Práve tam sa vytvorilo opäť jedno neopakovateľné technické dielo, ako dôkaz ľudského umu, enormného odhodlania a úsilia. Keďže Dušan rád fotografuje, jeho zábery z jaskýň pravidelne vhodne dopĺňajú príspevky v odborných časopisoch, no najmä v našom Spravodaji. Stručný výber tých obsahovo najdôležitejších vo vzťahu k jaskyniam nájdete na konci textu.

Zvláštne postavenie v Dušanovom srdci má istotne Jaskyňa dvoch kamarátov, ktorá svojou mimoriadnou estetickou lákala a priam magneticky priťahovala jeho, i druhého kamaráta – Ivana Kubíniho, s ktorým boli až do posledných spoločných chvíľ nerozlučným duom. Spolu pracovali i v blízkkej jaskyni Natálka, v nádeji dostať sa do vyšších pokračovaní jaskynného systému v masíve Kášter. Do jaskyne sa zaľúbil aj Zbižo Nišponský, ktorý si ju zvolil ako umelecký ateliér. So Zbižom si Dušan rozumel ako s máloktorým iným priateľom. Boli to dlhé rozhovory, obsahovo kdesi od významu jaskýň až po teóriu strún a infláciu vesmíru. Zbižovej pamiatke je venovaná ďalšia jaskyňa, nachádzajúca sa na Suchých doloch, Nišponského jaskyňa (Jaskyňa v Májovom závrte). Práve do nej v súčasnosti cieľi energia tisoovských a moravských jaskyniarov, pracujúcich na tomto území. Dušan ich dokáže hravo skoordinať tak, aby dosahovali čo najlepšiu efektivitu. Svedčia o tom aj významné objavy v Hlbokom jarku a na Jaslištiach, za ktoré hovorí azda najviac Moravská jaskyňa. Jaskyňu tridsiatich jazvecov zas dostal do daru k narodeninám Lukáš Vlček, ktorý si myslel, že ho už v Hlbokom jarku nič neprekvapí (mimochodom hneď vedľa nej je vchod jaskyne Prekvapenie). Spolu si zamakali aj v jaskyni Daxner či v Suchodolskej. S Mirom Heckom si snáď najviac užili pri predlžovaní Jazernej jaskyne a jej sprístupňovaní pre transport potápačského tímu k podzemným jazerám. S potápačmi, najmä okolo Jana Blaha, si postupne prešiel takmer všetky zatopené jaskyne Muránskej planiny a poznatky o nich zhrnul v sumarizačnej monografii. Postupne sa zahryzli do Jazernej jaskyne, Teplice, a v ostatnom krase najmä do vyvieračky pod Muránskym hradom. O Dušanovom nasadení pri prieskume a odhodlaní posúvať svoje hranice svedčí priložená fotografia v plnom potápačskom nasadení. S Dušanom Čipkom a Petrom Vetrákom sa snažia využiť každú príležitosť k prieskumu jaskýň v Jaslištiach, na Suchých doloch alebo vo Furmanci. S Milanom Poprockým vytvorili tím, ktorý si dokáže poradiť doslova s čímkoľvek. O našej spolupráci hovoria postupy vo Vešeléniho jaskyni, v Havranej

jaskyni, v Poľovníckej či Macovej jaskyni. A tak, ako sa kedysi tisoovská skupina rozštiepila na dve frakcie, dnes sa práve prostredníctvom akejsi šalamúnskej diplomacie (v našich kultúrno-geografických končinách známej skôr ako „Svätoplukove prúty“) opäť spája. V jednote je predsa sila, to Dušan veľmi dobre vie. Špecifickú kapitolu tvorí spolupráca s poľskými jaskyniarmi, s pomocou ktorých sa pod jeho taktovkou podarili objavy jaskyne Mangalica a najnovšie i Poľovníckej jaskyne na Suchých doloch (obe po pol kilometri chodieb). Tisoovská jaskyniarska skupina sa tak pod Dušanovým vedením postupne otvorila svetu a dnes dosahuje výsledky porovnateľné len so zlatým vekom na samom začiatku pôsobenia jaskyniarskej skupiny.

Dušan je už desaťročia bez prestávky energickým a neúnavným organizátorom. Ako je to možné? Dokáže totiž v človeku podnieť zvedavosť. Na jeho akcie sa vždy tešíme ako na ďalší neopakovateľný zážitok. Po archeologickom výskume na Hradovej zorganizoval roku

2011 spolu s jaskyniarmi tisoovského klubu 52. Jaskyniarsky týždeň SSS, ktorý nadobudol medzinárodný charakter, a na ktorý zvyknú účastníci spomínať výlučne s nadšením a len dobrým slovom. Vzápätí začal Dušan v Tisovci organizovať Zraz speleopotápačov, ktorý sa spočiatku špecializoval na prieskum zatopených jaskýň Muránskej planiny, a neskôr sa tematicky rozrástol. Po desiatich úspešných ročníkoch sa rozhodol dať za ním bodku tvorbou speleopotápačskej monografie a v stretnutiach každé leto pokračujeme formou potápačského gulášu na chate v Suchých doloch. Tu sa dostávame k jaskyniarskej chate – nebyť Dušanovej iniciatívy, ešte dnes by chátala. Poznáte tú situáciu, keď každý vie, že niečo určne treba urobiť, dokonca každý vie ako na to, ale čaká sa, kým ktosi zavolí. A bol to Dušan, čo sa chopil nielen velenia, ale, ako obyčajne, aj najväčšieho pracovného nasadenia. A tak VTS

Suché doly (rozumie výskumná terénna stanica) nadobudla po päťdesiatich rokoch novú fazónu a premenila sa na dokonalú jaskyniarsku základňu so všetkým, čo k životu potrebujeme.

Pre organizovanie má Dušan jednoducho talent. Aj oslavu svojej sedemdesiatky vzal do rúk celkom neobyčajne, a zorganizoval ju – kde inde než v podzemí? A tak sme do podzemných chodieb pod revúckym kaštieľom, ktoré Dušan navštevoval už ako malý chlapec, postupne vstúpili všetci najbližší priatelia, rodina a známi, aby sme mu stisli ruku a zablahoželali nielen k dosiahnutiu úctyhodného veku, za ktorým stojí jeden bohatý a neopakovateľný príbeh, ale najmä popriali k splneniu všetkého toho, po čom jeho srdce ešte len túži.

Namiesto rázneho zakončenia skúsme ešte trochu inšpirovať. Lebo Dušan, to je pravý objaviteľ. Ľudia ako on v sebe nosia silu prinášať svetu hodnoty a najviac sa tešia z posúvania hraníc poznania. Dušan svojimi objavmi prepisuje históriu. Posledné nálezy z tisoovských jaskýň, ktoré zatiaľ nejedne bližšie špecifikovať, ale úzkej archeologickej obci sú už známe, svedčia o najstaršom osídlení slovenských jaskýň. Kostoný hrot epipaleolitických lovcov so sklonku poslednej doby ľadovej je unikátnym dokladom o využití jaskýň Muránskej planiny už v období, o ktorom sme sa dodnes neodvážili ani len uvažovať. Vida, Dušanov bystrý pohľad dokáže odhaliť aj najjemnejšie odtiene v hline či drobné kostené úlomky v jaskynných sedimentoch. Stačí úzko spolupracovať s profesionálnymi archeológmi a nálezy exaktne chronologicky zaradiť, a i zo zdanlivo nezaújímavej lokality sa môže razom vyklúť nález storočia. Takže žiadna bodka nebude, namiesto nej skúsme radšej napísať to obľúbené: „To be continued...“, príbeh pokračuje a pevne veríme, že o Dušanových úžasných objavoch toho budeme ešte s istotou veľa počuť.

Dušan, ďakujeme Ti za všetky spoločné akcie aj chvíle po Tvojom boku a tešíme sa na ďalšie spoločné objavy! Do nasledujúcich rokov Ti prajeme pevné zdravie, rodinnú pohodu, skvelé nápady a veľa elánu pri ich realizácii vo všetkých sférach Tvojej bohatej činnosti!

Lukáš Vlček, Milan Poprocký a jaskyniari z Muránskej planiny

Dva týždne po vyjdení článku v Spravodaji SSS pri príležitosti životného jubilea udelila Slovenská speleologická spoločnosť Ing. Dušanovi Hutkovi Zlatú medailu SSS za podporu, rozvoj a objavy na Muránskej planine 28.3.202.

Toto ocenenie v minulosti získali členovia Speleoklubu Tisovec: Svatopluk Kámen (1985), Zbigniew Nišponský (2015) a Ivan Kubíni (2018). *Ku gratulantom sa pripája aj redakcia mesačníka.*